

An illustration of two hands holding a tablet. The tablet screen displays a presentation slide with an orange background and white text. The slide title is 'Medezeggenschap en technologie in de gehandicaptenzorg' and the subtitle is 'Handreiking voor cliëntenraden'. At the bottom right of the screen, the word 'Verder' is visible. The background is a light blue gradient with abstract shapes.

Medezeggenschap en technologie in de gehandicaptenzorg

Handreiking voor cliëntenraden

Verder

Inleiding

In de gehandicaptenzorg worden allerlei hulpmiddelen gemaakt.

Zorgorganisaties kiezen daarbij steeds vaker voor technologie zoals robots en apps.

Technologie kan helpen het leven van cliënten beter te maken.

Door iets te doen voor de cliënt.

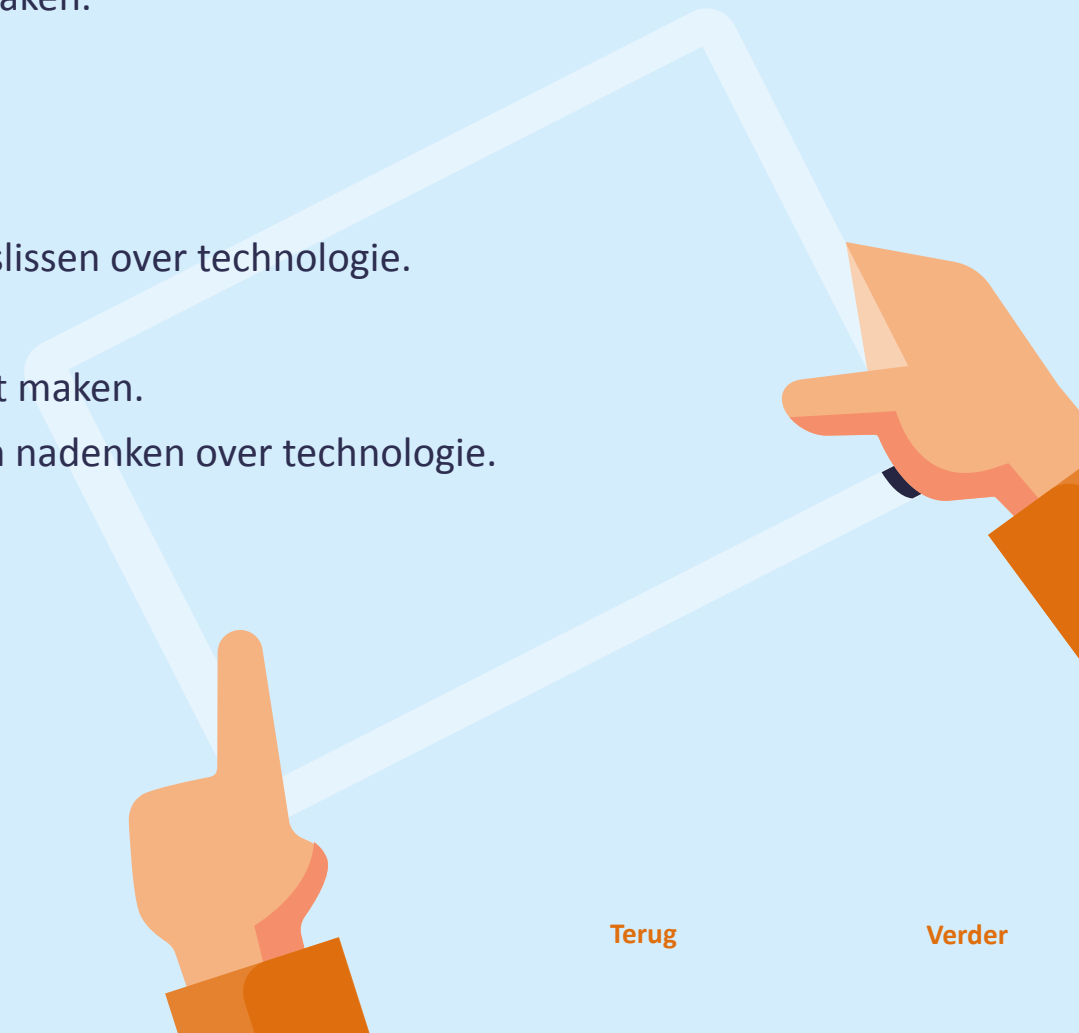
Of door iets te doen voor de zorgprofessional.

Het is belangrijk dat cliëntenraden meepraten en meebeslissen over technologie.

Deze handreiking kan daarbij helpen.

We laten zien over welke onderwerpen je afspraken moet maken.

We geven voorbeeldvragen waarmee de cliëntenraad kan nadenken over technologie.

[Terug](#)

[Verder](#)

Technologie voor cliënten

Met technologie kunnen cliënten meer zelf.
Zij hebben daardoor minder zorg en ondersteuning nodig.

Technologie kan cliënten nieuwe dingen leren.
Of helpen om gedrag te veranderen.
Een stappenteller kan helpen om meer te gaan lopen.
Een app kan je helpen om zelfstandig te reizen.

Technologie kan zorgen voor meer contact met vrienden.
Zoals berichten sturen of beeldbellen

Technologie helpt mensen die zich niet goed kunnen uiten.
Er bestaan apparaten die kunnen meten of iemand gespannen is.
En er zijn broeken die een melding geven als ze vies zijn.
Zo kan een zorgverlener meteen zien wat iemand nodig heeft.

Technologie voor zorgorganisaties

Begeleiders hebben door technologie meer tijd voor de cliënt. Zij hoeven bijvoorbeeld niet meer de gordijnen dicht te doen. En ze zijn geen tijd kwijt om iemand te verschonen die dat niet nodig heeft.

Zorgprofessionals kunnen hun werk makkelijker doen.

Er bestaan bijvoorbeeld speciale pakken die helpen met bukken en tillen.

Er zijn elektronische agenda's voor cliënten met geheugenproblemen.

Zij weten dan wanneer ze op moeten staan of naar dagbesteding moeten gaan.

Zij hoeven dat niet steeds aan de zorgprofessional te vragen.

Met al deze technologie blijven zorgprofessionals langer fit.

Soms maakt technologie de zorg goedkoper.

Dit mag alleen als het leven voor de cliënt beter wordt.

Rechten van de cliëntenraad

De zorgorganisatie kiest technologie uit om mee te gaan werken.

De cliëntenraad geeft advies en denkt mee.

Dat heet **adviesrecht**.

Over sommige zaken heeft de cliëntenraad **instemmingsrecht**.

Dat betekent dat de zorgorganisatie niet zomaar iets kan beslissen.

Maar dat de cliëntenraad het eerst goed moet vinden.

De cliëntenraad kan ook **ongevraagd advies** geven over technologie.

Deze rechten van de cliëntenraad staan in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018).

De cliëntenraad kan meepraten over de volgende onderwerpen:

- Hoe is de privacy geregeld?

Een app wordt gekoppeld aan persoonlijke gegevens.

Van wie zijn de gegevens die worden opgeslagen in een app?

Wie kan die gegevens allemaal zien?

- Technologie gaat wel eens stuk of werkt niet goed.

Wie zorgt voor het onderhoud van de technologie?

En wie helpt bij een storing?

- Technische hulpmiddelen gebruiken moet je leren.

Door een training of door andere ondersteuning.

Cliënten, verwanten en zorgprofessionals hebben hiervoor tijd nodig.

- Niet alles kan met technologie worden gedaan.

Persoonlijk contact blijft nodig en belangrijk.

De zorgorganisatie moet hier aandacht aan geven.

- Technologie kost geld.

Het kopen van de hulpmiddelen én het onderhoud.

Maar ook reparaties bijvoorbeeld.

Technologie kan ook geld besparen.

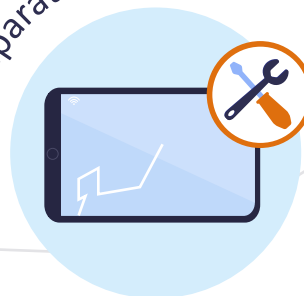
Doordat zorgprofessionals hun werk beter kunnen doen.

Het is belangrijk om hier goed naar te kijken.

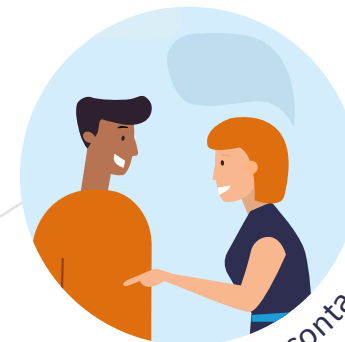
- Privacy

- Reparatie

- Persoonlijk contact

Terug

Verder

Medezeggenschap en technologie in vier stappen

Wat wil de zorgorganisatie met technologie doen?

De zorgorganisatie beslist of zij technologie gebruiken. En welke technische hulpmiddelen er moeten komen. Deze beslissing over technologie is in te delen in vier stappen. Bij elke stap kan de cliëntenraad meedenken, adviseren en meebeslissen.

Stap 1 Meepraten over visie en beleid

De zorgorganisatie wil met technologie goede passende zorg geven. De visie beschrijft wat de zorgorganisatie hierbij belangrijk vindt. Het beleid beschrijft wat de zorgorganisatie met technologie wil doen.

Vragen die de cliëntenraad kan stellen:

Vraag wat de visie van de organisatie is over het gebruik van technologie.

Denk mee met het beschrijven van de visie:

- Wat zijn de ideeën en plannen van de organisatie over technologie?
- Wat zijn de voordelen voor cliënten?
- Wat zijn de voordelen voor de zorgorganisatie?

Wat zijn de voordelen?

Denk mee met het beschrijven van het beleid:

- Welke technologie gebruikt de zorgorganisatie al?
- Krijgen cliënten en verwanten hulp om te leren met de technologie om te gaan?
- Wordt de privacy van cliënten beschermd?
- Hoe kunnen cliënten meepraten over de technologie die zij gebruiken?
- Welke mensen nemen beslissingen over technologie in de organisatie?

Terug

Verder

Stap 2

Medezeggenschap over welke technologie nodig is

Het is belangrijk om te weten wat een cliënt nodig heeft.
Dan weet je ook welke technische hulpmiddelen bij iemand passen.

De zorgorganisatie zoekt samen met cliënten naar wat er nodig is.
Cliëntenraden doen daar aan mee.
Cliëntenraden zoeken uit wat al goed gaat.
Maar ook wat er niet goed is en wat beter kan.
Dit noem je 'vraagverheldering'.

Zo wordt duidelijk welke zorg er nodig is.
Daarna kan een passende technologie worden gekozen.
Dit gaat vaak over meerdere technische hulpmiddelen.
De cliëntenraad beoordeelt deze technologieën.
Samen met de zorgorganisatie wordt er dan een technologie uitgekozen.

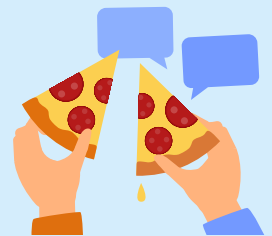
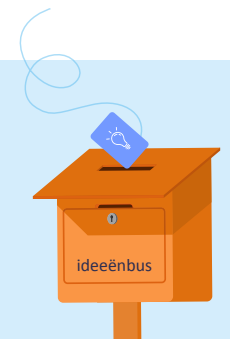
Vragen die de cliëntenraad kan stellen:

- Hoe onderzoekt de zorgorganisatie wat een cliënt nodig heeft?
- Begrijpen cliënten de vragen van de zorgorganisatie?
- Hoe helpen cliëntenraden, cliënten en verwanten bij het kiezen van technologie?
Mogen zij technologie testen?

- Hoe is het met de veiligheid van de technologie?
Doe als cliëntenraad actief mee met vraagverheldering.
Praat met cliënten.
Zoek informatie op het internet.
En kijk kritisch naar de technologieën die de zorgorganisatie noemt.
Passen die echt bij de zorgvragen die er zijn?

Hoe kun je samen praten over wat je nodig hebt:

- een ideeënbus
Stel de vragen 'Wat gaat goed en moet blijven?', 'Wat kan beter?' en 'Zijn er problemen waar je tegenaan loopt?'
Cliënten en medewerkers kunnen hun antwoord opschrijven en in de bus doen.
- een pizza-gesprek
Cliënten en medewerkers gaan met elkaar in gesprek en eten een pizza.
- een huiskamergesprek
Cliënten en begeleiders praten over een vraag of thema.
Ze gebruiken associatiekaarten.

Stap 3

Medezeggenschap over het gebruik van technologie in zorg en ondersteuning

De technologie is gekozen.

Nu gaan cliënten en zorgverleners er mee werken.

De zorgorganisatie maakt een plan van aanpak.

Hierin staat welke technologie gebruikt wordt en waarvoor.

Er staat in wie de technologie gebruikt.

Maar ook wie helpt als er iets niet goed gaat.

Vragen die de cliëntenraad kan stellen:

- Kunnen cliënten, verwanten en zorgverleners met de technologie omgaan?
- Krijgen cliënten, verwanten en zorgverleners goede uitleg en begeleiding?
- Kan de technologie nog verder worden aangepast aan cliënten?

Tip!

De cliëntenraad kan meehelpen informatie voor cliënten duidelijk te maken.

Door met de afdeling communicatie van de zorgorganisatie te praten.

Of door materialen uit te testen.

Door mensen op te leiden tot ambassadeurs.

Dit zijn cliënten die goed met de technologie kunnen omgaan.

En die het fijn vinden om de technologie te gebruiken.

Zij kunnen helpen de technologie door meer mensen te laten gebruiken.

Stap 4

Meepraten over de evaluatie en hoe het verder gaat

Bij elke stap hoort een evaluatie.

De zorgorganisatie kijkt dan of alles goed is gegaan.

De cliëntenraad doet mee aan de evaluatie.

En vraagt cliënten en hun verwanten om ook mee te doen.

Vragen die de cliëntenraad kan stellen:

- Was het plan van aanpak goed?
- Is het plan goed gevolgd? Is het plan aangepast toen dat nodig was?
- Sluit de technologie aan op de wensen van de cliënten, verwanten en zorgverleners?
- Zorgt het gebruik van de technologie voor betere zorg?
- Wat zijn de voordelen voor cliënten, verwanten en zorgverleners?
- Wat zijn de nadelen?
- Wat leren we van deze ervaring voor de volgende keer?

Het kan zijn dat de zorgorganisatie met de technologie stopt.

Het is belangrijk om op te schrijven waarom dit is.

Zodat een volgende keer niet opnieuw voor deze technologie wordt gekozen.

Het kan zijn dat iedereen positief is over de gekozen technologie.

Bespreek of de technologie bij andere locaties kan worden gebruikt.

Of bij andere cliëntgroepen.

Maak afspraken over hoe de zorgorganisatie met de technologie verder gaat.

Altijd doen!

Evalueer de samenwerking met de bestuurder of manager.

Benoem waarom samen wordt gewerkt met cliënten en verwanten.

Technologie is een groot onderwerp.

En de ontwikkeling ervan gaat snel.

Fouten maken mag, als je ervan leert.

Leren doen we samen: met cliënten, verwanten, zorgverleners en de hele zorgorganisatie.

Terug

Verder

Praatplaten medezeggenschap & technologie

Een 'praatplaat' helpt
om over een onderwerp
te praten.

Vragen

Welke technologische hulpmiddelen zie je om je heen bij de zorgorganisatie? Bijvoorbeeld apps of robots.

Welke technologische hulpmiddelen kunnen jou helpen?

Wat kan helpen om gemakkelijker met technologische hulpmiddelen om te gaan?

Hoe moet je leren om met de technologische hulpmiddelen om te gaan?

Stellingen

1

Technologie helpt mij niet om meer zelfstandig te leven.

2

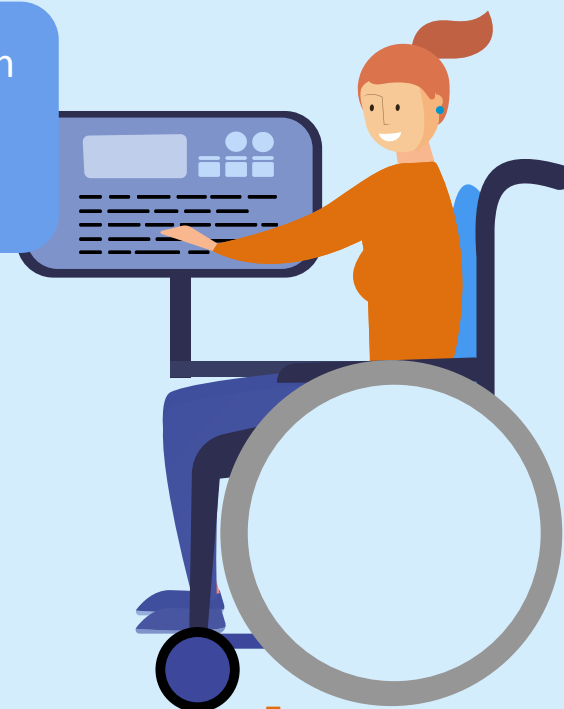
Door technologie:

- beweeg ik meer
- ga ik meer naar buiten
- heb ik meer contact met anderen
- kan ik beter duidelijk maken wat ik denk.

3

Door technologie hebben begeleiders minder tijd om met mij te praten.

4

Met technologie kan ik meer zelf, heb ik minder ondersteuning nodig.

Terug

Verder

Vragen

Hoe weet de cliëntenraad welke technologieën er zijn?

Praat de cliëntenraad mee over de technologie bij de zorgorganisatie?

Krijgen cliënten, verwanten en zorgverleners goede uitleg en begeleiding?

Kan de cliëntenraad zeggen welke technologie nodig is?

Past de technologie goed bij de cliënten?

Terug

Verder

Stellingen

1

Als de cliëntenraad meepraat, kiest de zorgorganisatie voor betere technologie.

2

Door het meepraten in de raad weet ik meer over technologie.

3

Alleen leden van de cliëntenraad kunnen meepraten over technologie.

4

Als technologie bij de zorgorganisatie is gekozen, kan dit niet meer veranderen.

Terug

Verder

Colofon

Deze handreiking is een verkorte versie van “Meepraten en meebeslissen over technologie in de gehandicaptenzorg”. De handreiking is tot stand gekomen vanuit de **Innovatie-impuls Gehandicaptenzorg**. Dit is een programma van Volwaardig Leven, in opdracht van het Ministerie van VWS. De handreiking is geschreven in samenwerking met het LSR- landelijk steunpunt (mede) zeggenschap.

Auteurs

Annemarije Gaasterland, Kirstin van Dam, Tim Kroesbergen,
Rachelle Reijnders, Helena Wiersma, Annemarie van Dijk, Jorrit Ebben
en Agnes van der Poel

Hertaling en redactie

Buro Opaal

Met dank aan

Marko Mravunac

Vormgeving en communicatie

Amy Besten en Malou Arends

Opdrachtgever

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, directie Langdurige Zorg

Projectleiding en contact

Agnes van der Poel – coördinator onderzoek Innovatie-impuls
agnes.van.der.poel@academyhetdorp.nl

Dank aan alle geïnterviewden

We interviewden 24 personen van 14 zorg- en andere organisaties (augustus-november 2020). Geïnterviewden zijn cliënt, verwant of werken bij Amarant, Amerpoort, Aveleijn, Esdégé-Reigersdaal, Leekerweide, LFB, Middin, Pameijer, Pluryn, Reinaerde, SDW, Severinus, Siza en/of Tragel.

© Vilans / Academy Het Dorp, 2021